

ساخت و هنجاریابی پرسشنامه وضعیت موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران

میرحامد کریمی زاد^۱، مهران نصیری^{۲*}، فهیمه ادیب صابر^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

ORCID ID: 0009-0007-9740-1634

۲. استادیار گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد بندرانزلی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرانزلی، ایران. (نویسنده مسئول)

ORCID ID: 0009-0005-9131-9336

۳. استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

ORCID ID: 0009-0002-5668-948X.

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۱۲/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۲۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۳/۲۵

چکیده

تحقیق حاضر با هدف ساخت و هنجاریابی پرسشنامه وضعیت موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران به روش آمیخته در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. در بخش کیفی برای شناسایی شاخص‌ها و ابعاد مدیریت باشگاه‌داری، از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۲۰ نفر از نخبگان مدیریت ورزشی و مدیران باشگاه‌های فوتبال استفاده شد. نمونه‌ها به روش هدفمند و بر اساس اصل اشباع نظری انتخاب شدند. ابزار پژوهش در این بخش، مصاحبه‌هایی با سؤالات طراحی شده بود. در بخش کمی، پس از تحلیل داده‌ها، پرسشنامه‌ای استاندارد برای سنجش وضعیت مدیریت باشگاه‌داری طراحی شد. جامعه آماری در بخش کمی شامل ۱۰۷ مدیر باشگاه‌های فوتبال بود. به دلیل محدودیت جامعه، کل اعضا به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه‌ای با طیف لیکرت ۵ درجه‌ای بود. برای ارزیابی ابزار، روایی صوری و محتوایی و پایایی با آلفای کرونباخ بررسی شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. پس از کدگذاری باز و فرایندی مصاحبه‌های انجام گرفته، پرسشنامه در قالب ۷۲ گویه در خصوص وضعیت موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران تهیه شد. پس از حذف سؤالات با بار عاملی پایین، میزان آلفای کرونباخ پرسشنامه افزایش یافته و پایایی افزایش یافت. بر طبق نتایج پرسشنامه سنجش وضعیت مدیریت باشگاه‌های فوتبال ایران، از پنج بعد هواداران، حامیان، دولتی و قانونی، رسانه و مالکیت و مدیریت قابل بررسی می‌باشد. پرسشنامه وضعیت مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران تدوین شده در این پژوهش از روایی و پایایی قابل قبول برخوردار بوده و به عنوان یک پرسشنامه پرنفوذ می‌تواند استفاده شود.

کلیدواژه: باشگاه‌داری، فوتبال، ایران، مدیریت، پرسشنامه

مقدمه

فوتبال اغلب به عنوان محبوب‌ترین ورزش در جهان و یکی از بازی‌های ورزشی جمعی با شرکت‌کنندگان و حامیان بیشتر در سراسر جهان در نظر گرفته می‌شود (Fan, Liu, Huang, & Zhang, 2023; Zenbaba, 2018). این ورزشی گروهی به عنوان بخشی از اقتصاد جهانی و رویدادهای اجتماعی ورزشی به طور فزاینده‌ای اجتماعی و تجاری شده است. سطح فوتبال ملی، به‌ویژه عملکرد باشگاه‌های داخلی، به عنوان یک نماد مهم قدرت ملی و جایگاه بین‌المللی تبدیل شده است. فوتبال در چند دهه اخیر به یک صنعت جهانی چند میلیارد دلاری تبدیل شده است (Bankov, 2022; Ramchandani & Wilson, 2022). علاوه بر این، فوتبال درآمد قابل‌توجهی را برای افراد، باشگاه‌ها و سازمان‌های ملی و بین‌المللی ایجاد می‌کند، که عمدتاً از طریق بخش رسانه‌ای و همچنین از فروش کالا و بلیط می‌باشد. از این نظر، عملکرد فوتبال باشگاه‌ها بر اقتصاد یک کشور اثر خواهد داشت و همچنین تأثیر بسزایی بر عملکرد مالی باشگاه‌ها و لیگ‌های داخلی و صنایع وابسته می‌گذارد. مسلماً عملکرد باشگاه‌های فوتبال به طور قابل‌توجهی بر نحوه تخصیص این منابع در سطح بین‌المللی نیز تأثیر می‌گذارد (W. A. Sentic & Tiruneh, 2024).

به گفته زنبابا (۲۰۱۸) عملکرد بهتر در فوتبال را می‌توان تعامل بین ترکیب عوامل فیزیکی، فنی، تاکتیکی و ذهنی توصیف کرد. از سوی دیگر، طبق نظر محققان مختلف (Elias, 2022)، عملکرد باشگاه‌های فوتبال را می‌توان در سه حوزه اقتصادی، اجتماعی و ورزشی بررسی کرد. منظور از عملکرد اقتصادی؛ توان درآمدزایی و سودآوری، منظور از عملکرد اجتماعی؛ ترویج فوتبال و جذب تماشاگران و هواداران و منظور از عملکرد ورزشی نتایج، امتیازات کسب شده، رتبه‌ها، عناوین، قهرمانی‌ها و به طور کلی موفقیت‌هایی است که باشگاه‌ها در رقابت‌های داخلی و خارجی به دست می‌آورد (Bailey, Hillman, Arent, & Petitpas, 2013). باشگاه‌های فوتبال سازمان‌های ورزشی دارای اهداف هستند که با فعالیت‌های ساختارمند آگاهانه به آن‌ها دست می‌یابند. یک باشگاه فوتبال که توسط منابع مختلف انسانی (مربی، بازیکنان، کادر مربی، مدیر و هیئت مدیره)، مدیریت می‌شود که تمامی این‌ها می‌تواند تغییرات قابل مشاهده‌ای را از نظر عملکرد باشگاه ایجاد کنند (Kline, 2023; Rompotis, 2024).

در کشورهای مختلف دنیا ساختار تشکیلاتی فوتبال از چندین سطح تشکیل شده است، تیم‌ها و باشگاه‌های فوتبال معمولاً فعالیت خود را از سطح آماتوری شروع می‌کنند و با برنامه‌ریزی صحیح سعی در صعود به سطوح بالاتر دارند. در این راه بعضی از تیم‌ها و باشگاه‌های فوتبال با توجه بر عوامل اثرگذار بر موفقیت و پیشرفت در ورزش به سطوح بالاتر راه می‌یابند و بعضی از آنها در این راه توفیقی حاصل نمی‌کنند (Rompotis, 2024).

مدیریت همانند چسبی است که واحدهای مختلف را پیوند می‌دهد. برای انجام این کار، مدیریت به ساختاری نیاز دارد که بتواند بصورت کارآمد (یعنی میزان منابع مورد استفاده برای دستیابی به هدف سازمان) و مؤثر (میزان بیان هدف سازمان) انجام وظایف و مسئولیت‌های مختلف موجود در سازمان را فراهم کند. علاوه بر عوامل ذکر شده در بالا، عوامل داخلی خاصی نیز وجود دارد که می‌تواند موفقیت یک باشگاه فوتبال را شکل دهد. به عنوان مثال، پشتیبانی سازمانی، شناسایی توانایی بین بازیکن-مربی شناسایی هواداران و جو حمایتی از تیم (Arroba, Gea-García, Sánchez-Sáez, & Conde-Pascual, 2021).

بررسی رویکردهای مدیریتی باشگاه‌های بزرگ دنیا از دیدگاه محققانی چون بون (Boon, 2000)، و میسونیر و مینچنئو (Meyssonier & Mincheneau, 2013) در خصوص سهامداران باشگاه‌های فوتبال و ارائه ادبیات جدید در این حوزه، در خصوص تهیه چشم‌انداز حکمرانی بر باشگاه‌های فوتبال، کنترل نوسانات ارزش باشگاه‌داری در فوتبال، مدیریت باشگاه‌داری در انگلیس، یا در یک نمونه وسیع‌تر بررسی مدیریت باشگاه‌های فوتبال در اروپا دلیلی بر این مدعاست. در ادامه تحقیقات سنالوکس (Senaux, 2011) و سیکات و همکاران (Cicut, Montchaud, Millereux, & Dantin, 2017) در تحقیق خود در خصوص ارائه چشم‌اندازهای باشگاه‌داری در فرانسه به دنبال پاسخ دادن به این پرسش بود که باشگاه‌ها چگونه روابط خود را با ذینفعان از جمله تماشاگران، مربیان، بازیکنان، سهام‌داران و غیره مدیریت کند و با وجود انتظارات چندگانه، چارچوبی مؤثر ارائه دهد.

مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران به‌عنوان یکی از حوزه‌های پیچیده و چالش‌برانگیز، نیازمند بررسی‌های دقیق و کاربردی است. با وجود اهمیت این موضوع، تاکنون بسیاری از جنبه‌های مرتبط با مدیریت باشگاه‌ها، به‌ویژه در زمینه چالش‌ها و فرصت‌های موجود، کمتر مورد پژوهش قرار گرفته است. سوالات مطرح در تحقیق حاضر بصورت زیر می‌باشد:

سوال اول: ویژگی‌های موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران از دید متخصصان/ مدیران کدام است؟

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و به روش آمیخته (ترکیبی از رویکردهای کیفی و کمی) انجام شد. رویکرد آمیخته در این پژوهش شامل دو بخش کیفی و کمی است. در بخش کیفی برای شناسایی شاخص‌ها و ابعاد مدیریت باشگاه‌داری، از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۲۰ نفر از نخبگان مدیریت ورزشی و مدیران باشگاه‌های فوتبال استفاده شد. جامعه آماری این بخش شامل افراد خبره مرتبط با موضوع پژوهش بود و نمونه‌ها به روش هدفمند و بر اساس اصل اشباع نظری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌هایی با سؤالات طراحی‌شده بر اساس مرور ادبیات پژوهش و مشورت خبرگان بود. در بخش کمی، پس از تحلیل داده‌های کیفی، پرسشنامه‌ای استاندارد برای سنجش وضعیت مدیریت باشگاه‌داری طراحی شد. جامعه آماری شامل ۱۰۷ مدیر باشگاه‌های فوتبال بود که به دلیل محدودیت جامعه، کل اعضا به‌عنوان نمونه در نظر گرفته شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه‌ای با طیف لیکرت ۵ درجه‌ای بود. برای ارزیابی ابزار، روایی صوری و محتوایی و پایایی با آلفای کرونباخ (بالتر از ۰.۷) بررسی شد. داده‌های کیفی با روش تحلیل محتوای قیاسی بررسی شدند و شاخص‌ها و ابعاد کلیدی استخراج گردید. داده‌های کمی نیز با نرم‌افزارهای SPSS و Smart PLS تحلیل و از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی و مدل‌سازی معادلات ساختاری برای تأیید مدل استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

نتایج کیفی تحقیق حاضر، با استفاده از فرایند کدگذاری مصاحبه‌های انجام گرفته با ۲۰ مدیر و متخصص برجسته حوزه مدیریت ورزشی در پی بررسی سوال اول تحقیق (ویژگی‌های موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران از دید متخصصان/ مدیران کدام است؟) بصورت زیر می‌باشد.

جدول ۱. وضع موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران

کد	ابعاد	گویه‌ها
Q1	بخش مدیریتی مالکیت/وضع موجود	در حال حاضر مالک باشگاه (دولتی یا خصوصی) بالاترین مرجع تصمیم گیرنده آن باشگاه هستند .
Q2		در حال حاضر سهامداران به عنوان بخشی از مالکیت باشگاهها بالاترین مرجع تصمیم گیرنده باشگاهها هستند .
Q3		در حال حاضر مجمع عمومی باشگاههای فوتبال بالاترین مرجع تصمیم گیرنده در باشگاه ها هستند.
Q4		در حال حاضر اعضای مجمع عمومی باشگاههای فوتبال را سهامداران یا مالکان آن باشگاه (دولتی یا خصوصی) تعیین می کنند.
Q5		در حال حاضر اعضای مجمع عمومی باشگاههای فوتبال در باشگاه های دولتی ، اعضای هیئت مدیره آن باشگاه را مشخص می کنند.
Q6		در حال حاضر مالک یا مالکین باشگاههای فوتبال در باشگاه های خصوصی ، اعضای هیئت مدیره آن باشگاه را مشخص می کنند.
Q7		در حال حاضر در باشگاه های دولتی و باشگاههای خصوصی مدیر عامل باشگاه فوتبال به وسیله هیئت مدیره آن باشگاه مشخص می گردد.
Q8		در حال حاضر مدیر عامل باشگاههای خصوصی به وسیله مالک یا مالکان مشخص میگردد.
Q9		در حال حاضر در باشگاه های فوتبال مدیر عامل، معاونت های باشگاه را بر اساس چارت آن باشگاه مشخص می کند.
Q10		در حال حاضر در باشگاه های فوتبال، مالک و یا مالکان، معاونت های آن باشگاه را بر اساس چارت آن باشگاه مشخص می کنند.
Q11		در حال حاضر اعضای کمیته های مختلف هر باشگاه فوتبال بوسیله مدیر عامل و معاونت های مرتبط با آن کمیته مشخص می گردد.
Q12		در حال حاضر اعضای کمیته های مختلف هر باشگاه بوسیله مالک یا مالکان آن باشگاه مشخص می گردد.
Q13		در حال حاضر در باشگاه های فوتبال مربیان تیم های پایه به وسیله کمیته فنی و ریاست یا معاونت آکادمی تعیین می گردد.
Q14		در حال حاضر مربیان تیم های پایه باشگاه های فوتبال به وسیله مالک یا مالکان تعیین می گردد.
Q15		در حال حاضر سرمربی تیم بزرگسالان باشگاه را کمیته فنی و مدیر عامل باشگاه و هیئت مدیره با رعایت سلسله مراتب تعیین می کنند.
Q16		در حال حاضر سرمربی تیم بزرگسالان باشگاه را مالک یا مالکان آن باشگاه تعیین می کنند.
Q17		در حال حاضر مالکیت و مدیریت باشگاه های فوتبال کشور به وسیله دولت و عوامل زیر مجموعه آن انجام می شود.
Q18		در حال حاضر مالکیت و مدیریت باشگاههای فوتبال کشور به وسیله بخش خصوصی انجام می شود.

در حال حاضر مالکیت باشگاه های فوتبال کشور ترکیبی (بخش خصوصی و بخش دولتی) انجام می شود.	Q19	
در حال حاضر مالکیت باشگاههای فوتبال کشور معمولاً از طریق عرضه سهام باشگاه به اشخاص حقیقی و حقوقی به عنوان سرمایه گذار صورت می پذیرد.	Q20	
در حال حاضر معاونت ورزشی باشگاه های فوتبال بخش مهمی از حوزه معاونت های باشگاه ها می باشد .	Q21	
در حال حاضر معاونت منابع انسانی در باشگاه های فوتبال بخش مهمی از حوزه های معاونت باشگاه می باشد.	Q22	
در حال حاضر معاونت توسعه و جوانان (ریاست آکادمی) در باشگاه های فوتبال بخش مهمی از حوزه معاونت های باشگاه ها می باشد.	Q23	
در حال حاضر معاونت اقتصادی و بازاریابی در باشگاههای فوتبال بخش مهمی از حوزه های معاونت باشگاه هاست.	Q24	
در حال حاضر معاونت حقوقی در باشگاه های فوتبال بخش مهمی از حوزه معاونت های باشگاه هاست.	Q25	
در حال حاضر باشگاه های فوتبال ایران از چارت سازمانی مناسب بر خوردارند.	Q26	
در حال حاضر کمیته های فنی ، پیشکسوتان ، بانوان ، فوتسال ، ساحلی ، و ... زیر نظر معاونت ورزشی باشگاه هاست.	Q27	
در حال حاضر مدیریت های اداری و مالی و فرهنگی ، مدیریت لجستیک و کمیته های هواداران ، پیشکسوتان و پزشکی زیر نظر معاونت منابع انسانی باشگاه ها هستند.	Q28	
در حال حاضر بخش های مدارس فوتبال باشگاه ها و تیم های پایه (نونهالان ، نوجوانان ، جوانان ، امید و تیم ب و ...) و کمیته آموزش و پژوهش زیر نظر معاونت توسعه و جوانان (ریاست آکادمی) باشگاه ها هستند.	Q29	
در حال حاضر فعالیت های بازاریابی ، بلیط فروشی و درآمد زایی و ... زیر نظر معاونت اقتصادی و بازاریابی باشگاهها هستند.	Q30	
در حال حاضر مدیریت امور قرارداد ها ، روابط بین الملل و ... زیر نظر معاونت حقوقی باشگاه ها هستند.	Q31	
در حال حاضر در باشگاه های فوتبال هواداران نقش مهمی در جذابیت و رونق آن دارند.	Q32	بخش هواداران: وضع موجود
در حال حاضر باشگاه های فوتبال دارای هواداران بیشتر برای حضور حامیان مالی جذاب تر به نظر می رسند.	Q33	
در حال حاضر هواداران در باشگاه های فوتبال یک سرمایه اصلی محسوب می شوند.	Q34	
در حال حاضر باشگاه های دارای هواداران بیشتر معمولاً نتایج بهتری نسبت به سایر تیم ها کسب می کنند.	Q35	
در حال حاضر تعداد بیشتر هواداران یک باشگاه به کسب نتایج بهتر تیم کمک می کنند.	Q36	
در حال حاضر کانون یا کمیته هواداران باشگاه ها می توانند به فعالیت های هواداران جهت مناسبی دهند.	Q37	
در حال حاضر لیدرها برای باشگاه های فوتبال رابط میان مدیر باشگاه و هواداران هستند.	Q38	
در حال حاضر وجود هواداران پر شور و با تعداد بالا عاملی مهم در جذب مربیان و بازیکنان با کیفیت تر هستند.	Q39	
در حال حاضر سازماندهی کردن فعالیت های هواداران در توسعه فرهنگی و اجتماعی باشگاه های فوتبال تاثیر گذارند.	Q40	
در حال حاضر حضور هواداران در مسابقات به ایجاد انگیزه مثبت بازیکنان و کادر فنی کمک می کند.	Q41	
در حال حاضر رسانه ها در مدیریت باشگاههای فوتبال نقش اساسی ایفا می کنند.	Q42	وضع موجود بخش رسانه ها
در حال حاضر رسانه ها به شفاف سازی و جذابیت بیشتر باشگاه های فوتبال کمک می کنند.	Q43	
در حال حاضر رسانه ها به واسطه طبیعت و ماهیت خود برای ورود حامیان مالی به فضای فوتبال به مدیریت کمک می کنند.	Q44	
در حال حاضر رسانه ها باعث انعکاس اثر بخش فعالیت های باشگاه های فوتبال می شوند.	Q45	
در حال حاضر رسانه ها گاهی مدیریت باشگاه های فوتبال را به چالش می کشند.	Q46	
در حال حاضر حضور پر رنگ رسانه ها در مدیریت باشگاه های فوتبال به سلامت و شفافیت مالی و مدیریتی کمک می کنند.	Q47	
در حال حاضر به دلیل ماهیت فعالیت رسانه ها (شفاف سازی و مطالبه گری) اقدامات غیر قانونی و غیر اخلاقی مدیریت باشگاه های فوتبال تعدیل می گردد.	Q48	
در حال حاضر مدیریت باشگاه های فوتبال جهت اثر بخش نمودن تعاملات با رسانه ها نیاز به کسب مهارت در این خصوص دارند.	Q49	
در حال حاضر باشگاه های فوتبال کشور از حق پخش تلویزیونی به صورت قانونی جهت کسب درآمد استفاده می کنند.	Q50	وضع موجود بخش دولتی و قانونی
در حال حاضر باشگاه های فوتبال کشور از محل فروش بازیکنان به تیم های دیگر کسب درآمد می کنند.	Q51	
در حال حاضر باشگاه های فوتبال کشور از محل بلیط فروشی و فرآیند های مرتبط با آن درآمد مناسبی دارند.	Q52	
در حال حاضر باشگاه های فوتبال کشور از طریق جذب حامیان مالی (اسپانسر ها) کسب درآمد می کنند.	Q53	
در حال حاضر به واسطه سیاست های اشتباه دولت در قبال باشگاه های فوتبال کشور ، اکثر اوقات درآمدهای باشگاه ها نسبت به هزینه های آنها کمتر است.	Q54	
در حال حاضر به دلیل عدم وجود قوانین متناسب با وضعیت موجود مدیریت باشگاه های فوتبال کشور ، اکثر باشگاه ها دارای تراز مالی منفی هستند.	Q55	
در حال حاضر با توجه به عدم نظارت و حمایت های کافی از فعالیت های باشگاه های فوتبال و قانون کپی رایت ، باشگاه ها نمی توانند از پیامدهای مثبت آن بهره مند شوند.	Q56	

Q57	در حال حاضر باشگاه های فوتبال به واسطه انجام مسئولیت های اجتماعی ، فرهنگی و ورزشی کشور از حمایت ها و تشویق های دولت بهره مند نمی گردند.
Q58	در حال حاضر به دلیل عدم وجود قوانین حمایتی ، باشگاه های فوتبال کشور دارای ورزشگاه اختصاصی نیستند.
Q59	در حال حاضر دولت جهت کمک و تشویق باشگاه های فوتبال به احداث مجموعه های ورزشی طرح های جذاب و مناسبی ارائه می دهد.
Q60	در حال حاضر جهت ماندگاری بخش خصوصی در فوتبال و مدیریت آن ، معافیت های مالیاتی برای شرکت ها و بنگاه های اقتصادی ارائه می دهد.
Q61	در حال حاضر دولت جهت تسهیل حضور سرمایه گذاران و شرکت ها در مدیریت باشگاه های فوتبال کشور ، بروکراسی و قوانین دست و پا گیر را از مسیر برداشته است.
Q62	در حال حاضر دولت جهت ورود بخش خصوصی (مالکان حقیقی و حقوقی) به مدیریت باشگاه های فوتبال نظارت و کنترل کافی و مناسبی دارد.
Q63	در حال حاضر حامیان مالی به دلیل جذابیت باشگاه های فوتبال علاقه زیادی به وارد شدن به آن را دارند.
Q64	در حال حاضر حامیان مالی به واسطه حمایت های دولت به حضور در مدیریت باشگاه فوتبال علاقه مند می شوند.
Q65	در حال حاضر حامیان مالی ورود به عرصه باشگاه های فوتبال را به عنوان یک فرصت مناسب سرمایه گذاری می نگرند.
Q66	در حال حاضر باشگاه های فوتبال کشور برای حامیان مالی شرایط برد - برد - ایجاد کرده است.
Q67	در حال حاضر بستر باشگاه های فوتبال، فضای مناسبی برای توسعه برند شرکت ها و بخش خصوصی به عنوان حامیان مالی است .
Q68	در حال حاضر حامیان مالی از فضای موجود در باشگاه های فوتبال کشور برای توسعه کسب و کارشان به خوبی استفاده می کنند.
Q69	در حال حاضر حامیان مالی جهت ورود به فضای باشگاه های فوتبال احساس خطر می کنند.
Q70	در حال حاضر به دلیل ایجاد شرایط مناسب به وسیله دولت و عوامل زیر مجموعه آن ، حضور حامیان مالی در باشگاه های فوتبال استمرار خواهد داشت.
Q71	در حال حاضر باشگاه های فوتبال فضایی مناسب جهت شناسایی افراد توانمند مالی به عنوان حامیان مالی به جامعه است.
Q72	در حال حاضر باشگاه های فوتبال بدون داشتن حامی یا حامیان مالی به اشکال مختلف قادر به ادامه حیات خود نیستند.

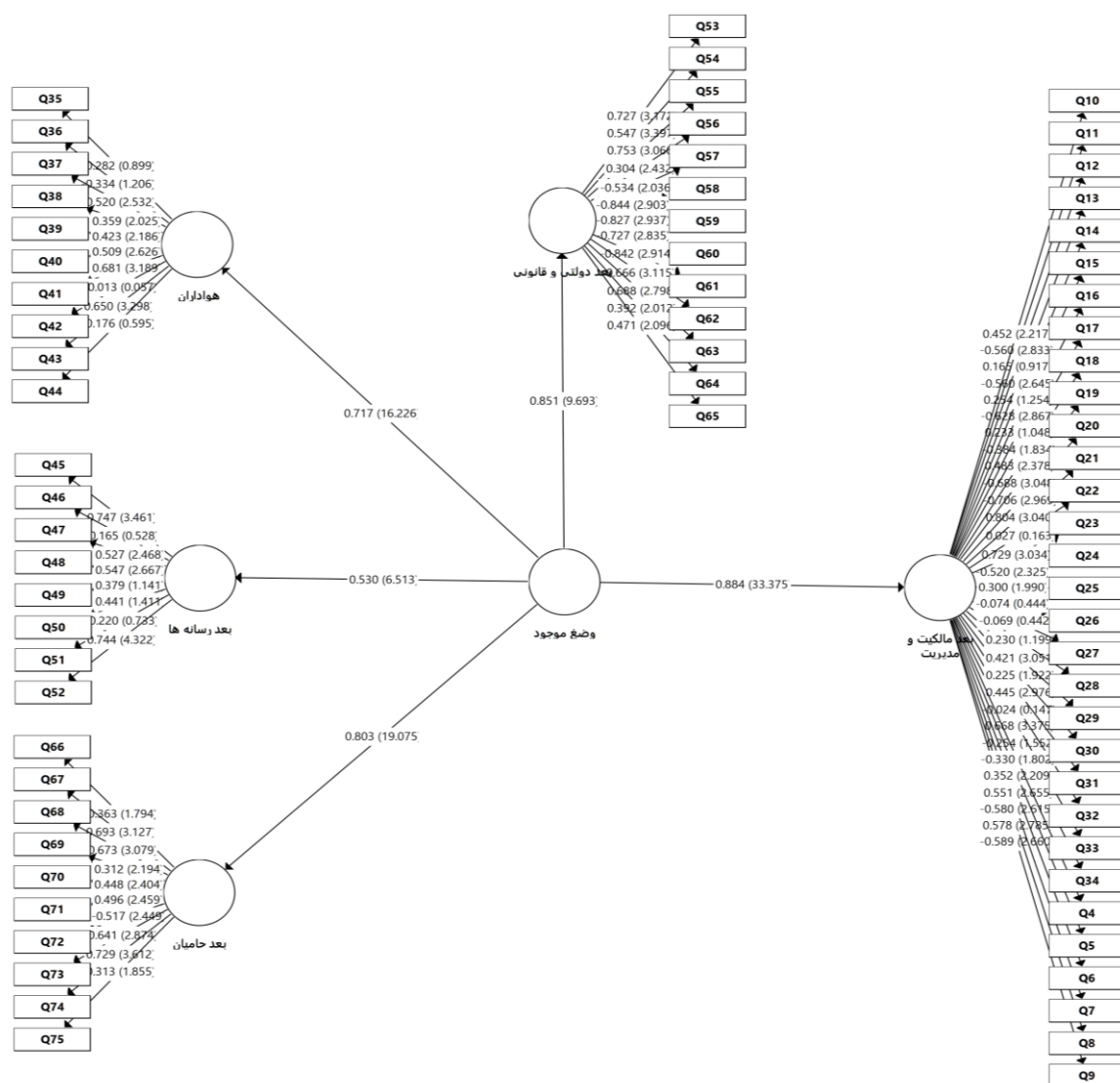
گویه‌های ارائه شده در جدول شماره ۱ نمایانگر ویژگی‌ها و چالش‌هایی هستند که از دیدگاه صاحب‌نظران و مدیران و به تفکیک ابعاد مختلف مطرح شد.

نتایج بخش کمی

نتایج بخش کمی تحقیق در پی بررسی سوال دوم تحقیق (آیا مدل ارائه شده ویژگی‌های مطلوب مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران دارای برازش است؟) با ارزیابی برازش مدل تحلیل عامل تاییدی بصورت مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی تحلیل عامل تاییدی در زیر آورده شده است.

۱- مرحله اول و دوم: برازش مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری

به منظور بررسی روایی ابزار اندازه‌گیری از اعتبار صوری و همگرا استفاده شده است. اعتبار همگرا به این اصل برمی‌گردد که شاخص‌های هر سازه با یکدیگر همبستگی میانه‌ای داشته باشد و میزان میانگین واریانس خروجی برای تمامی متغیرها بالای ۰/۵۰ است (Nikpay, Sattar, & Malekian mofrad, 2016). از دید برخی از متخصصان برای انجام تجزیه و تحلیل حداقل مقدار بارعاملی لازم جهت تایید هر گویه (یا هر سوال) برابر یا بیشتر از ۰/۴ است. با توجه به این توضیحات، مدل اولیه بار عاملی و مدل ساختاری در حالت ضرایب مسیر قبل از انجام اصلاح به صورت نمودار شماره (۱) می باشد.

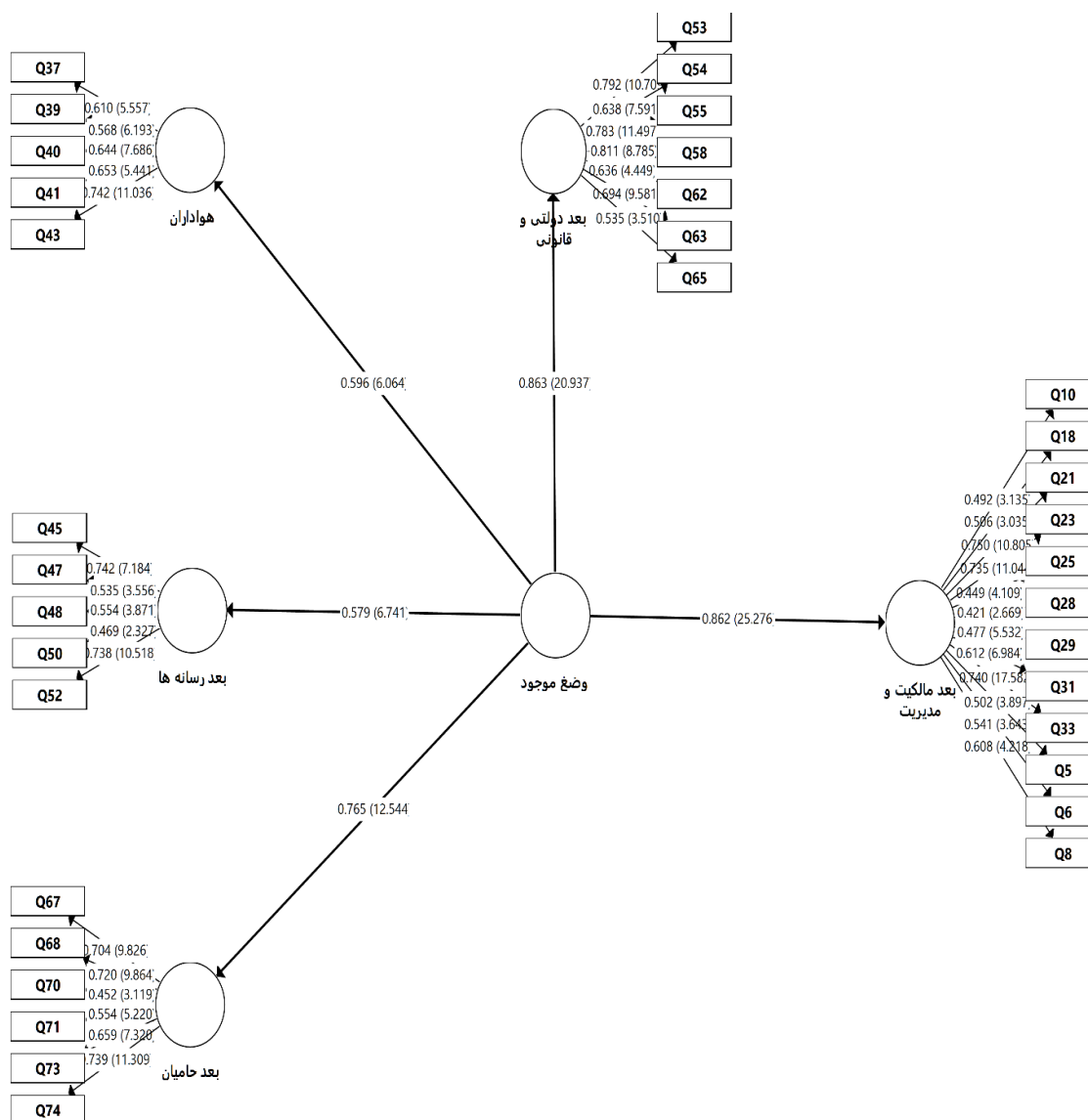

نمودار ۱. بارعاملی سوالات مدل وضع موجود مدیریت باشگاه‌ها قبل از اصلاح

با توجه به نمودار شماره (۱)، همه گویه‌هایی که بار عاملی کمتر از ۰/۴۰ را داشتند حذف شدند. در جدول (۲) سوالات حذف شده هر بعد قید شده است.

جدول ۲. گویه‌های حذف شده از مدل وضعیت موجود

شماره سوالات حذف شده	بعد
۱۹،۲۰،۲۲،۲۴،۲۶،۲۷،۳۰،۳۲،۳۴، ۱۷ تا ۱۱، ۴،۷،۹	مدیریتی و مالکیتی
۳۵،۳۶،۴۲،۴۴	هوادران
۵۱، ۴۹، ۴۶	رسانه ها
۶۰، ۶۱، ۶۴، ۵۹، ۵۷، ۵۶	بخش دولتی و قانونی
۶۶، ۶۹، ۷۲، ۷۵	بخش حامیان

نمودار ۲. بارعاملی سوالات مدل اصلاحی وضع موجود مدیریت باشگاه‌ها

با توجه به جدول (۲) سوالاتی که بار عاملی آنها کمتر از ۰/۴۰ بود حذف شدند. در مرحله بعد به گزارش مدل اصلاحی و ارائه سوالات باقی مانده پس از انجام اصلاحات در تحلیل عامل تاییدی خواهیم پرداخت. آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده هر کدام از مولفه‌های اصلاح شده به شرح جدول (۳) می‌باشد.

جدول ۳. نتایج ضریب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا مولفه‌ها در مدل اصلاحی وضعیت موجود

ابعاد	آلفا کرونباخ	پایایی مرکب	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)
هواداران	۰/۶۵۲	۰/۷۸۰	۰/۴۱۷
بعد حامیان	۰/۷۱۸	۰/۸۲۰	۰/۴۱۸
بعد دولتی و قانونی	۰/۴۹۴	۰/۷۵۲	۰/۴۹۷
بعد رسانه	۰/۶۰۷	۰/۷۴۹	۰/۳۸۲
بعد مالکیت و مدیریت	۰/۸۱۵	۰/۸۵۴	۰/۳۳۷

اندازه پایایی مناسب برای هر شاخص با سازه متناظر با آن یعنی بار عاملی حداقل $0/60$ و پایایی مرکب حداقل $0/70$ است (Nikpay et al., 2016). نتایج جدول ۳ نشان دهنده آن است که همه مولفه‌ها (به غیر از بعد دولتی و قانونی از نظر شاخص پایایی) دارای ضریب آلفای کرانباخ و ضریب پایایی ترکیبی مناسب هستند حداقل مقدار مناسب برای AVE نیز برابر با $0/50$ است که در این تحقیق هیچکدام از مولفه‌ها در مدل اصلاحی در گستره مناسب قرار ندارند. در رابطه با پایایی بودن میانگین واریانس استخراج شده (AVE) پایایی مرکب که باید بالاتر از $0/70$ باشد، می‌تواند مکمل AVE باشد. مقدار بالای CR نشان می‌دهد که مجموعه شاخص‌ها به‌طور کلی از سازه موردنظر پشتیبانی می‌کنند، حتی اگر AVE کمتر از مقدار معیار باشد (Fornell & Larcker, 1981). لذا با توجه به موارد یاد شده مدل برازش لازم را دارد.

خروجی بارهای عاملی و ضرایب مسیر هر کدام از متغیرهای نیز در نمودارهای زیر نشان داده شده است. در ادامه با توجه به اصلاحات صورت گرفته در مدل به گزارش سوالات و گویه‌های مناسب باقی مانده در مدل اصلاحی خواهیم پرداخت. جدول (۴) سوالات مدل اصلاحی است که دارای بارعاملی و آماره تی مناسب بوده اند.

جدول ۴. بار عاملی و مقدار آماره t

بعد	کد	وزن عاملی	مقدار آماره T
بعد رسانه در وضع موجود	۴۵Q	۰/۷۴۲	۷/۱۸۴
	۴۷Q	۰/۵۳۵	۳/۵۵۶
	۴۸Q	۰/۵۵۴	۳/۸۷۱
	۵۰Q	۰/۴۶۹	۲/۳۲۷
	۵۲Q	۰/۷۳۸	۱۰/۵۱۸
بعد دولتی و قانونی در وضع موجود	Q53	۰/۷۴۲	۱۰/۷
	Q54	۰/۶۳۸	۷/۵۹۱
	Q55	۰/۷۸۳	۱۱/۴۹۷
	Q58	۰/۸۱۱	۸/۷۸۵
	Q62	۰/۶۳۶	۴/۴۴۹
	Q63	۰/۶۹۴	۹/۵۸۱
	Q65	۰/۵۳۵	۳/۵۱۰
	Q67	۰/۷۰۴	۹/۸۲۶
بعد حامیان در وضع موجود	Q68	۰/۷۲۰	۹/۸۶۴
	Q70	۰/۴۵۲	۳/۱۱۹
	Q71	۰/۵۵۴	۵/۲۲۰
	Q73	۰/۶۵۹	۷/۳۴۸
	Q74	۰/۷۳۹	۱۱/۳۰۹
بعد مالکیت و مدیریت در وضع موجود	Q10	۰/۴۹۲	۳/۱۳۵
	Q18	۰/۵۰۶	۳/۰۳۵
	Q21	۰/۷۵۰	۱۰/۸۰۵
	Q23	۰/۷۳۵	۱۱/۰۴
	Q25	۰/۴۴۹	۴/۱۰۹
	Q28	۰/۴۲۱	۲/۶۶۹
	Q29	۰/۴۷۷	۵/۵۳۲
	Q31	۰/۶۱۲	۶/۹۸۴
	Q33	۰/۷۴۰	۱۷/۵۸۲
	Q5	۰/۵۰۲	۳/۸۹۷

۳/۶۴۳	۰/۵۴۱	Q6	بعد هواداران در وضع موجود
۴/۲۱۸	۰/۶۰۸	Q8	
۵/۵۵۷	۰/۶۱	Q37	
۶/۱۹۳	۰/۶۸	Q39	
۷/۶۸۶	۰/۶۴۴	Q40	
۵/۴۴۱	۰/۶۵۳	Q41	
۱۱/۰۳۶	۰/۷۴۲	Q43	

۲- مرحله دوم: ارزیابی مدل ساختاری

در بررسی مدل ساختاری، معیار ضریب تعیین R2 و معیار Q2 مدل ساختاری بررسی می‌شود.

جدول ۵. نتایج دو شاخص R2 و معیار Q2

Q2	R2	ابعاد
۰/۱۳	۰/۳۵	هواداران
۰/۲۰	۰/۵۸	بعد حامیان
۰/۳۰	۰/۷۴	بعد دولتی و قانونی
۰/۱۰	۰/۳۳	بعد رسانه
۰/۲۱	۰/۷۴	بعد مالکیت و مدیریت

با توجه به این توضیحات میزان R2 برای مولفه‌ها قوی بوده است. شاخص Q2 نیز برای مولفه‌ها در حد ضعیفی قرار دارد لذا برازندگی ساختاری مدل قابل قبول است.

۳- بررسی مدل کلی پژوهش

بررسی مدل کلی پژوهش با استفاده از معیار GOF انجام می‌شود. در این پژوهش مقدار GOF برابر با ۰/۴۵۰ به دست آمده است که نشان‌دهنده **برازش قوی** مدل است. این مقدار اهمیت دارد زیرا تأیید می‌کند که مدل تحقیق از نظر توانایی تبیین روابط بین متغیرها و کیفیت داده‌ها در سطح بالایی قرار دارد و می‌توان نتایج آن را معتبر دانست.

در تحلیل عامل تأییدی با روش PLS-SEM، شاخص‌های مختلفی برای ارزیابی برازش مدل و اعتبار ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده قرار گرفته است. مقدار شاخص SRMR برابر با ۰/۱۳۶ نشان می‌دهد که برازش مدل در حد مرزی قابل قبول است، هرچند این مقدار بالاتر از سطح ایده‌آل (کمتر از ۰/۰۸) می‌باشد. شاخص‌های R2 و Q2 نیز برای ارزیابی قدرت پیش‌بینی مدل استفاده شدند که مقادیر مثبت و بالاتر از صفر Q2 بیانگر توان پیش‌بینی قابل قبول مدل هستند. در این پژوهش، پایایی مرکب (CR) بالاتر از ۰/۷ نشان‌دهنده پایایی مناسب ابزار بوده است، اما در برخی سازه‌ها مقدار AVE کمتر از ۰/۵ مشاهده شد. علاوه بر این، همه بارهای عاملی بالاتر از ۰/۷ نبودند؛ باین حال، برای شاخص‌هایی که بار عاملی آنها کمتر از این مقدار بود، استدلال شد که حذف آنها می‌تواند بر پوشش مفهومی ابزار تأثیر منفی بگذارد. محدودیت‌هایی از جمله حجم نمونه کم (۱۰۷ نفر) می‌تواند بر نتایج تأثیر گذاشته باشد، اما روش PLS-SEM به دلیل حساسیت کمتر به حجم نمونه و توزیع داده‌ها، انتخاب مناسبی در این شرایط بوده است. بنابراین، با وجود محدودیت‌ها، برازش مدل و اعتبار ابزار اندازه‌گیری با در نظر گرفتن شرایط پژوهش قابل قبول ارزیابی می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

فوتبال حرفه‌ای (فوتبال) در اروپا در دو دهه گذشته به طور چشمگیری تغییر کرده است. بسیاری از باشگاه‌های فوتبال حرفه‌ای اکنون به کسب‌وکارهای پیچیده‌ای تبدیل شده‌اند (Carlsson-Wall, Kraus, & Messner, 2016; Fornell & Larcker, 1981; Hoyer, Smith, Nicholson, & Stewart, 2015).

موانع بهبود وضعیت باشگاه داری در کشور صرفاً ریشه در ساختار و مدیریت ورزش کشور دارد (Creswell, 2009). هدف پژوهش حاضر ساخت و هنجاریابی پرسشنامه وضعیت موجود مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران به روش آمیخته (ترکیبی از رویکردهای کیفی و کمی) بود.

اهمیت موضوع نظام باشگاه‌داری و فقدان این نظام در حال حاضر در کشور، ضرورت توجه و دقت در این حوزه را گوشزد می‌کند (Jalilian & Khabiri, 2005). باشگاه‌های ورزشی در حقیقت، همچون کارگاه‌ها و کارخانه‌های تولیدی برای صنعت ورزش کشور به شمار می‌روند (W. Sentie, 2020). با نگاهی به وضع موجود باشگاه‌ها و صنعت ورزش ایران می‌توان اهمیت تدوین یک نظام جامع برای باشگاه‌داری را بیش‌ازپیش نمایان ساخت. صنعت ورزش کشور ایران در وضع کنونی سهمی کمتر از یک درصد در گردش اقتصاد ملی ایران دارد و شامل بیش از ۵۰ فدراسیون ورزشی و بیش از ده لیگ حرفه‌ای و ده‌ها باشگاه حاضر در لیگ‌های حرفه‌ای است که به‌گونه‌ای غیرمنسجم و جزیره وار مشغول فعالیت هستند. حدود بیست هزار باشگاه ورزشی ثبت‌شده و بالغ بر ۶۰ هزار فارغ‌التحصیل ورزشی در فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی کشور وجود دارد درحالی‌که به‌درستی از آن‌ها بهره گرفته نمی‌شود. در زیرساخت‌های حقوقی و قانونی تنها یک نظام حمایتی مالیاتی ساده در قالب ماده ۱۳۴ قانون مالیات‌های مستقیم برای صنعت ورزش وجود دارد و از سوی دیگر باشگاه‌های کشور و صنعت ورزش به لحاظ زیرساخت‌های ساختمانی و فیزیکی استادیوم و اماکن ورزشی، نظام اسپانسرگیری، راهبرد و برنامه‌های تجاری و اقتصادی، بورس و حتی فرا بورس، ایمنی و پایداری سرمایه‌های بخش خصوصی و به‌ویژه سرمایه ایرانیان خارج از کشور، حق پخش تلویزیونی و مشوق‌های لازم برای تولیدکنندگان کالاها و خدمات ورزشی به‌شدت نیازمند برنامه‌ای جامع و هدفمند می‌باشد (Fattahpour, Kashef, SeyedAmeri, & Shaji, 2017; Hadavi, Soltani, & Hassanzadeh, 2014; Seifpanahi Shabani & Hamidi, 2017). (فتاحپور و همکاران، ۱۴۰۱؛ سیف پناهی و همکاران، ۱۳۹۶؛ سلطانی و همکاران، ۱۳۹۳)

بررسی ادبیات پیشینه حاکی از خلاء تحقیقاتی در حوزه مدیریت باشگاه‌داری حرفه‌ای در فوتبال ایران است. در این زمینه می‌توان به طرح جامع نظام باشگاه‌داری ایران اشاره نمود که در سال ۱۳۸۹ از سوی نمایندگان مجلس در یک ماده تهیه و ارائه گردید و بنابر اشکالاتی به مرکز پژوهش‌های مجلس به‌منظور کارشناسی بیشتر ارجاع شد که پس از کارشناسی‌های بیشتر توسط این مرکز طرح نظام جامع باشگاه‌داری در ایران در ۱۲ ماده پیشنهاد گردید. بنابراین ضروری است، تا نظام مدیریت باشگاه‌داری مطابق با سایر کشورها صورت گیرد و انگیزه جذب بخش خصوصی و تعاونی و برای فعالیت و سرمایه‌گذاری در این بخش که تاکنون به علت عدم توان رقابت با بخش دولتی وجود نداشته فراهم گردد و در ضمن از بروز مشکلات حضور باشگاه‌ها در صحنه‌های بین‌الملل به دلیل دولتی بودن جلوگیری کند. مدیریت باشگاه‌داری در فوتبال ایران در پی آن است تا تصویری ساختارمند و سطح‌مند از مؤلفه‌های باشگاه‌داری و ارتباط آن‌ها نشان دهد. برآثر ساختارمندی مدیریت حرفه‌ای می‌توان به لزوم و کفایت، منع و شمول مؤلفه‌های موجود و آتی باشگاه‌داری پرداخت. به کمک سطح‌مندی می‌توان تصویرهایی با میزان جزئیات مهارشده، برای سطوح مختلف مدیران و مجریان فراهم کرد. بنابراین ساختارمندی و سطح‌مندی دو ویژگی عمده برای شناخت وضعیت موجود، طراحی وضعیت موجود و آتی، و نمایش روشن آن‌ها برای مخاطبان مختلف اعم از مدیران و مجریان می‌باشد.

بدیهی است مدیریت باشگاه‌داری حرفه‌ای باید به‌گونه‌ای طراحی شود که باشگاه بتواند با نهادهای دولتی، غیردولتی، انتفاعی و غیرانتفاعی تعامل برقرار نماید و در این میان بیشترین سود را، هم از جنبه ورزشی و هم از جنبه اقتصادی عاید شود (Kim, Oja, Nite, & Anagnostopoulos, 2024). از این رو پژوهش حاضر درصدد است به این سؤال بپردازد که مدیریت باشگاه‌داری در

فوتبال ایران چگونه است. درنهایت دلایلی که ضرورت مدیریت باشگاه‌داری حرفه‌ای فوتبال ایران را نشان می‌دهد عبارت‌اند از تأکید سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و قانون اجرای آن و همچنین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، به‌منظور توانمندسازی اقتصادی در همه صنایع و زمینه‌ها ازجمله صنعت ورزش کشور به‌منظور:

تسریع در تدوین و تصویب قانون جامعی برای باشگاه‌داری حرفه‌ای در ایران به‌منظور فراهم کردن محیط قانونی مطمئن و روان جهت افزایش حضور بخش خصوصی و تعاونی و جذب سرمایه‌گذار داخلی و خارجی

تسریع در واگذاری باشگاه‌های دولتی به بخش خصوصی و تعاونی

واگذاری سالن‌ها و فضاهای ورزشی دولتی به باشگاه‌های ورزشی حرفه‌ای

دولت بر اساس قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و به‌خصوص ردیف ۲ بند «ز» ماده (۱۱۷) قانون مذکور مکلف به واگذاری امور تصدی ازجمله شرکت‌ها و باشگاه‌های دولتی وابسته به دولت به بخش‌های خصوصی و تعاونی شد که این امر تاکنون به‌صورت کامل درزمینه‌ی باشگاه‌ها و ورزش حرفه‌ای تحقق نیافته است.

سند راهبردی نظام جامع تربیت‌بدنی و ورزش کشور مصوب ۱۳۸۲ هیئت‌وزیران مبنی بر اجرای باشگاه‌داری و فعالیت‌های ورزش حرفه‌ای از طریق بخش خصوصی

مطابق تبصره ذیل ماده (۱۳) قانون برنامه پنجم توسعه و تبصره «۴» ماده (۹۴) قانون برنامه ششم توسعه، پرداخت هرگونه وجه از محل بودجه عمومی کشور به هر شکل و به هر نحو به ورزش حرفه‌ای ممنوع شده است.

توانمندسازی باشگاه‌های ورزش حرفه‌ای و افزایش سهم صنعت ورزش در اقتصاد ملی

گسترش و توسعه نقش فرهنگی و اجتماعی باشگاه‌های ورزشی حرفه‌ای

ناتوانی رقابت برخی از تیم‌ها و باشگاه‌های خصوصی ورزشی با تیم‌های دولتی و خارج شدن آن‌ها از گردونه مسابقات لیگ فوتبال

فعالیت نه‌چندان چشمگیر باشگاه‌ها در بخش‌های تجاری -اقتصادی برای کسب درآمد و استقلال در تأمین بودجه

وجود مشکلات مالی و مالیاتی و بدهی به اشخاص حقیقی و حقوقی برای باشگاه‌های فوتبال کشور

عدم ثبات و حضور فعال باشگاه‌های خصوصی در رقابت‌های لیگ فوتبال کشور

عدم شفافیت مالی و فقدان پاسخگویی به مراجع ذی‌صلاح در خصوص نحوه هزینه‌گردا و درآمدها

توجه اندک به سرمایه‌گذاری در ورزش پایه و مسیرهای استعدادیابی و استعداد پروری در باشگاه‌های ورزشی

افزایش سطح دانش و آگاهی مدیران باشگاه‌های کشور به‌منظور تغییر در نگرش و فلسفه آن‌ها در مقوله باشگاه‌داری و تبیین برنامه‌های استراتژیک

تعیین ضوابط حرفه‌ای و مشاغل ورزش حرفه‌ای در نظام باشگاه‌داری حرفه‌ای فوتبال ایران

توسعه و پیشرفت فوتبال حرفه‌ای در سطح جهان و تطبیق و همراهی فوتبال کشور با این رویکرد توسعه

ارائه یک نظام منسجم مدیریت باشگاه‌داری حرفه‌ای به‌منظور سازمان‌دهی مجدد ساختاری، مالی، قانونی و فنی باشگاه‌های ورزش حرفه‌ای

اولویت پژوهشی موضوع تحقیق در کشور و فقدان انجام پژوهشی کاربردی در حیطه نظام باشگاه‌داری حرفه‌ای

منابع:

- Arroba, T., Gea-García, G. M., Sánchez-Sáez, J. A., & Conde-Pascual, E. (2021). Fan identification as a precursor of loyalty towards a football team, a systematic review. *Journal of Sports Economics & Management*, 11(1), 22-60.
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2013). Physical activity: an underestimated investment in human capital? *Journal of physical activity and health*, 10(3), 289-308.
- Bankov, K. (2022). The Market of Football Experience for the Digital Economy. In *The Digital Mind : Semiotic Explorations in Digital Culture* (pp. 69-82): Springer.
- Boon, G. (2000). Football finances: too much money?
- Carlsson-Wall, M., Kraus, K., & Messner, M. (2016). Performance measurement systems and the enactment of different institutional logics :insights from a football organization. *Management Accounting Research*, 32, 45-61.
- Cicut, N., Montchaud, S., Millereux, V., & Dantin, P. (2017). Identification, prioritization and management of professional football clubs' stakeholders. *International Business Research*, 10(7), 99-117.
- Creswell, J. W. (2009). Research designs. Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches.
- Elias, A. A. (2022). *Ccomparative study on selected psychological variables between hawassa kenema and sidama buna football club players on derby game*. hu ,
- Fan, M., Liu, F., Huang, D., & Zhang, H. (2023). Determinants of international football performance: Empirical evidence from the 1994–2022 FIFA World Cup. *Heliyon*, 9 (۱۰). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e20252>
- Fattahpour, M., Kashef, S., SeyedAmeri, M., & Shaji, R. (۲۰۱۷). Competency Pattern of Managers in Sport and Youth General Offices with Grounded Theory Approach. *New Trends in Sport Management*, 4(15), 23-38. (persian) Retrieved from <http://ntsmj.issma.ir/article-1-863-en.html>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, 18(1), 39-50.
- Hadavi, S. F., Soltani, M., & Hassanzadeh, M. T. (2014). Performance of Iranian Pro-league Soccer Teams (Comparing Results and Potential). *Strategic Studies on Youth and Sports*, 13(23), 117-126. (persian) Retrieved from https://faslname.msy.gov.ir/article_82_b97a48dc3380fb171971001fd8b79a1f.pdf
- Hoye, R., Smith, A. C., Nicholson, M., & Stewart, B. (2015). *Sport management: principles and applications*: Routledge.
- Jalilian, G., & Khabiri, M. (2005). The descriptive study of iran's football premier league clubs and its comparison with that of, in china, malaysia and england. *Journal of movement science & sports*, 3(5), 41-54. (persian) doi:<https://sid.ir/paper/74836/en>
- Kim, M., Oja, B. D., Nite, C., & Anagnostopoulos, C. (2024). Expanding sport management toward management through sport: the promise of company sport in organizations. *Sport Management Review*, 27(4), 502-523.
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*: Guilford publications.
- Meyssonier, F., & Mincheneau, M. (2013). Le contrôle de gestion des clubs de football professionnel. *Finance Contrôle Stratégie*. (۱۶-۴) <https://doi.org/10.4000/fcs.1425>
- Nikpay, I., Sattar, A., & Malekian mofrad, M. (2016). A study of the Effect of Managers' Ethical Leadership Style on Teachers' Social Capital with Mediation of Organizational Virtuousness in Khorramabad Primary Schools. *Quarterly Journal of Managing Education In Organizations*, 5(1), 131-162. (persian) Retrieved from <http://journalieaa.ir/article-1-78-en.html>
- Ramchandani, G., & Wilson, D. (2022). Global economics of sport and leisure. In *Torkildsen's sport and leisure management* (pp. 229-245): Routledge.
- Rompotis, G. G. (2024). The financial performance of the English football clubs. *International Journal of Finance Research*, 5(2), 181-203.
- Seifpanahi Shabani, J., & Hamidi, M. (2017). The investigation and analyses the methods of generating

- revenue by the world and Iranian football clubs. *Sport Physiology & Management Investigations*, 9(3), 21-31. (persian) Retrieved from https://www.sportrc.ir/article_57292_cb252af8d6f5947f470dfb7a0110ff86.pdf
- Senaux, B. (2011). Playing by the rules... but which ones? *Sport, Business and Management: An International Journal*, 1(3), 252-266 .
- Sentie, W. (2020). Challenges and Practices in the Implementation of Coaching Manuals in Selected Youth Handball Coaching Program in Addis Ababa, Ethiopia. *Sports and Exercise Medicine–Open Journal*, 6 (1), ۹-۱۶.
- Sentie, W. A., & Tiruneh, G. (2024). Evaluating the Role of Organizational and Management Factors in Enhancing the Performance of Sidama Bunna Football Club .
- Zenbaba, E. (2018). Technical performance of Ethiopian male soccer National team. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 20(2), 116-121 <https://doi.org/10.15314/tsed.451513>

Construction and Standardization of the Current Status Questionnaire of Club Management in Iranian Football

Mirhamed Karimizad¹, Mehran Nasiri^{2*}, Fahimeh Adib Saber³

- 1- PhD Student in Sports management, Department of Physical Education and Sports Sciences, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran ORCID ID: 0009-0007-9740-1634
- 2- Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Bandar Anzali Branch, Islamic Azad University, Bandar Anzali, Iran. (Corresponding Author) Email: ORCID ID: 0009-0005-9131-9336
- 3- Assistant Professor, Department of Physical Education and Sports Sciences, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran. ORCID ID: 0009-0002-5668-948X

* Mehran.Nasiri@iau.ac.ir

Received: 2025/02/25

Accepted: 2025/06/11

Published: 2025/06/15

Abstract

This study aimed to construct and standardize a questionnaire on the current state of club management in Iranian football using a mixed method in two sections. In the qualitative section, semi-structured interviews were used with 20 elite sports management and football club managers to identify the indicators and dimensions of club management. The samples were selected purposively and based on the principle of theoretical saturation. The research tool in this section was interviews with designed questions. In the quantitative section, a standard questionnaire was designed to measure the state of club management. The statistical population included 107 football club managers. The research tool included a questionnaire with a 5-point Likert scale. To evaluate the tool, face and content validity and reliability were examined with Cronbach's alpha. Data analysis was performed using exploratory and confirmatory factor analysis methods and structural equation modeling. After open and process coding of the interviews, a questionnaire was prepared in the form of 72 items regarding the current state of club management in Iranian football. After removing questions with low factor loading, the Cronbach's alpha of the questionnaire increased and the reliability increased. According to the results of the questionnaire to assess the state of management of Iranian football clubs, five dimensions of fans, sponsors, government and legal, media and ownership and management can be examined. The questionnaire on the state of club management in Iranian football developed in this study has acceptable validity and reliability and can be used as an influential questionnaire.

Keywords: Club Management, Football, Iran, Management, Questionnaire